

„Tržní mechanismy nejsou vždy dostatečným řešením a nedávné geopolitické problémy spojené s konfliktem na Ukrajině nás postavily před novou realitu,“

## říká **Richard Vidlička**, ředitel Českého svazu zaměstnavatelů v energetice

**Richard Vidlička je již třetím rokem v čele Českého svazu zaměstnavatelů v energetice (ČSZE). V rozhovoru se dozvíte, jak vnímá současný vývoj na energetickém trhu, co považuje za určující trend v evropské energetice a jaké jsou plány ČSZE do budoucna.**

### **Jak vnímáte aktuální energetické trendy?**

Ještě před nedávnem bych vám na podobnou otázku odpověděl asi třemi slovy: liberalizace, decentralizace a dekarbonizace. Proč? Protože panovalo naprosté přesvědčení, že pouze liberalizovaný trh může přinést další benefity zákazníkům, kteří budou profitovat z vyšší konkurence a díky novým technologiím se mohou stát aktivními zákazníky, kteří budou mít větší vliv na působení trhu. Začalo se hovořit o novém typu zákazníků, tzv. prosumers. To jsou koneční spotřebitelé, kteří jsou současně i výrobci energie a kteří mohou nespotřebovanou energii prodávat. Tento jev souvisí i s postupnou decentralizací energetiky. Největším fenoménem je samozřejmě dekarbonizace, která nabývá na intenzitě, a postupně jsme se propracovali od SetPlan, Winter Package, Green Deal až k Fit for 55. Ale již od minulého roku jsme zaznamenávali signály, že vše nepůjde tak hladce, jak se všeobecně očekávalo. Stejně jako vše kolem nás, se vyvíjí i trendy v energetice, zvláště v té evropské. Domnívám se, že hlavním přetrvávajícím trendem je stále dekarbonizace doprovázená snahou zajistit aktivní participaci zákazníků na energetickém trhu.

### **Myslíte si, že liberalizovaný trh jednoduše selhal?**

Tržní mechanismy nejsou vždy dostatečným řešením a nedávné geopolitické problémy spojené s konfliktem na Ukrajině nás postavily před novou realitu. Tím nechci říci, že původní cíle nebyly chvályhodné, ale možná byly založeny na příliš pozitivních předpokladech a na přesvědčení, že vše se bude vyvíjet optimálně a v dokonalé harmonii.

### **Co tedy bude podle vás nadále tím rozhodujícím trendem v dalších letech?**

Podle mého názoru bude rozhodujícím trendem nadále dekarbonizace, ale doprovázená důrazem na bezpečnost a stabilitu systému a dostupnost energií. Jednoduše musíme vzít v potaz, a to i v Evropě, technickou proveditelnost a ekonomickou udržitelnost celé energetické



**Richard Vidlička** působí v energetice téměř dvacet let a většinou pracoval na různých manažerských pozicích ve Skupině ČEZ. Ředitelem Českého svazu zaměstnavatelů v energetice byl jmenován 1. ledna 2020. Kromě toho zastává také pozice v evropských asociacích, jakými jsou Eurelectric, EU DSO Entity a E.DSO, kde je mimo jiné i členem představenstva. Dále je aktivní ve Svazu průmyslu a dopravy České republiky a je také členem řídicích výborů několika tuzemských i zahraničních projektů zaměřených na inovace v energetice.

tranzice. To znamená, že znovu budeme respektovat fyzikální zákony a zvážíme realizovatelnost některých ambiciózních cílů. Česky řečeno, myslím si, že přes politické proklamace dojde k posunu některých milníků,

i když si to nikdo nechceme připustit. Celý systém musí být neustále v rovnováze. A právě rovnováha je v energetice klíčový parametr, bilanční rovnováha, výkonová rovnováha apod. My jsme v Evropě odstavili řadu zdrojů, které nelze nahradit tak rychle, jak jsme si představovali. To jsou faktory zvyšující absolutně spotřebu energií i přes zavádění úsporných řešení a změny chování spotřebitelů.

### **Mluvil jste o důrazu na bezpečnost a stabilitu systému. Co tím máte konkrétně na mysli?**

Mohu se mýlit, ale předpokládám, že probíhající konflikt na Ukrajině odhalil slabiny v donedávna přijímaném konceptu evropské liberalizované energetiky. Podstatná část energetického zařízení je tzv. kritickou infrastrukturou státu a podléhá speciálnímu režimu. To znamená, že národní a evropské instituce musejí mít možnost tuto infrastrukturu náležitě chránit. Proto si myslím, že poroste tlak na fyzickou, technickou i kybernetickou bezpečnost. V minulosti byly tyto aspekty samozřejmě také sledovány, ale možná trochu jinou optikou. Co se týká stability, tak ta je spojována především v EU s výrazem odolnost. Ta je chápána v širším slova smyslu a souvisí s fenomény, jakými jsou covid-19, přírodní katastrofy, dominové efekty v případě výpadku jednoho článku energetického systému nebo přetoky v elektrických přenosových sítích. Já bych si dovolil k tomu připojit i prvek provozuschopnosti ve ztížených podmínkách.

A tady bych se vrátil i k poslednímu trendu, a tím je pochopitelný tlak na dostupnost. Já si myslím, že některé netržní zásahy do tržního prostředí a chápání energetiky jako prostředku vedení určitého boje, nám ukazují, že přístup k energiím nejsme schopni jednoduše zajistit, a to jak z ekonomického, tak z fyzického hlediska. Čelíme překvapivě situaci, kdy si část zákazníků nemůže dovolit dodávky energií platit a jen s velkým vypětím se daří zabránit skutečnému nedostatku primárních paliv nebo ukončení spolehlivých dodávek. Jak se to mohlo stát? Proč je elektřina levnější na jiných kontinentech než v Evropě, jsou současné problémy způsobeny pouze agresivní politikou Ruské federace? Se zajištěním dostupnosti energetických dodávek souvisí i energetický mix, hledání nového market designu, nevybudování si nové závislosti na mimoevropských dodavatelích primárního paliva.

### **Jak bude na tyto trendy reagovat ČSZE?**

Já věřím, že už jsme reagovat začali. Mám na mysli naši dlouhodobou podporu odborného vzdělávání, působení našich expertů v záležitostech bezpečnosti práce, požární bezpečnosti a širší bezpečnosti, dále aktivity v oblasti technických norem a v neposlední řadě spolupráci při tvorbě a připomínkování legislativních návrhů. Kromě uvedeného se snažíme přispívat k sociálnímu smíru v energetickém sektoru a pořádáme

semináře a konference reagující na aktuální dění v energetice. Všechny tyto činnosti patří mezi tradiční aktivity ČSZE a díky členským subjektům a dostatečnému know-how máme tah na branku. Tím ovšem neříkám, že to, co jsme dělali doposud, je dostatečné z pohledu aktuálních výzev, kterým naše energetika čelí a které se v blízké budoucnosti ještě znásobí.

### **Můžete být trochu konkrétnější?**

Jak jsem již zmínil, pro naplnění strategických cílů bude potřeba dostatek kvalifikovaných odborníků. Tomu je nutno přizpůsobit vzdělávací proces, rámcové vzdělávací programy, a zajistit účinnou podporu a propagaci technických oborů. Vždyť věkový průměr zaměstnanců v energetice se postupně zvyšuje a zájem o studium technických oborů až donedávna klesal. V ČSZE jsme velmi rádi, že se podařilo tento trend zvrátit. Ve spolupráci s členskými firmami se podařilo nastartovat dialog se školami nejen na regionální úrovni. Výsledkem této spolupráce je například aktualizace dílenských příruček, postupné zapojování odborníků z praxe do vzdělávacího procesu a společná účast na odborných seminářích a diskusních fórech. Budoucí zaměstnavatelé žáků a studentů jsou dnes schopni definovat, jaké dovednosti od zaměstnanců očekávají.

Svaz má uzavřenou smlouvu o spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a také s většinou krajů. To je velmi důležité pro další koncepční spolupráci. Dále jsme se aktivně zapojili do projektu Kompetence 4.0 a snažíme se zavádět prvky duálního vzdělávání. Za skvělé považuji to, že jsme ve spolupráci s našimi školami vytvořili dobrovolný systém pro certifikaci škol, které mají zájem o členství v ČSZE a které můžeme považovat za energetické školy. Zároveň jsme v roce 2022 vydali novou edukativní publikaci Energetika kolem nás, jejímž cílem je moderní formou propagovat práci v energetice a seznamovat čtenáře s technickými novinkami a novými trendy.

### **ČSZE se tradičně věnuje i legislativě, vy jste to také již zmínil...**

V tomto ohledu jsme velmi pokročili, byť si uvědomujeme, že v budoucnu musíme naši činnost zintenzivnit. Díky legislativní radě, ve které pracují vybraní experti na legislativu z řad členských subjektů, připomínkujeme nové právní normy předkládané čtyřmi resorty, ministerstvem školství, ministerstvem průmyslu a obchodu, ministerstvem životního prostředí a ministerstvem práce a sociálních věcí. Nechci se pouštět do velkého detailu, ale naše stanoviska k věcnému záměru energetického zákona, vyhodnocení naplňování státní energetické koncepce nebo novele zákoníku práce rozhodně nezapadla. To platí i o práci na sekundární legislativě. Ve vybraných případech uplatňujeme své návrhy i prostřednictvím dalších organizací. Naše ambice v participaci na přípravě legislativního rámce pro



energetiku jsou úměrné strategickému významu tohoto odvětví, ale dobře víme, jak je to náročné. Proto budeme hledat takový model, který nám umožní adekvátní posílení kompetencí ČSZE v této oblasti.

***Blíží se konec roku, a to je mimo jiné i období bilancování a finalizace plánů na rok příští. Nezbývá se proto než zeptat, co chystá ČSZE na rok 2023?***

V novém roce bychom rádi nastartovali spolupráci s dalšími asociacemi a svazy. Máme možnost přímých konzultací s francouzskými a německými kolegy, respektive s jejich energetickými svazy. Hledáme u nich hlavně inspiraci, protože velikost a role těchto svazů je větší, než je tomu u nás. Dále máme zájem být více viditelní i na evropském fóru, a to bez spolupráce s evropskými partnery není možné. Doufáme v rozvoj spolupráce se Svazem průmyslu a dopravy České republiky a Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů a budeme usilovat o kooperaci s Českým plynárenským svazem. Stejně tak máme zájem zahájit spolupráci se sdružením COGEN. Cítíme to jako určitý závazek, protože jednotlivé části energetiky se propojují a tvoří energetický systém. A je vždy lepší řešit problémy společně, než odděleně. Obzvláště když se stále více hovoří o tzv. sector integration.

Velmi si slibujeme od spolupráce se Slovenským zväzom zamestnávateľov v energetice, se kterým jsme v letošním roce absolvovali několik jednání. Hovořili jsme o našich prioritách, vidíme prostor pro synergie a plánujeme i pořádání společných akcí.

V konsorciu s odborovými organizacemi se ucházíme o nový projekt, jenž se zaměřuje na eliminaci

negativních dopadů přechodu na bezuhlíkatou energetiku v oblasti zaměstnanosti a sociální politiky. Naším společným cílem je udržení know-how a využití kvalifikovaných odborníků pro pokračování jejich práce v energetice na jiných zařízeních, než doposud pracovali.

Chceme i nadále pořádat tematicky zaměřené semináře a konference a snad se nám podaří připravit i nějaké nové a zajímavější formáty. Bude žádoucí rozvíjet sociální dialog, protože rok 2023 může být obtížným jak pro zaměstnavatele, tak pro zaměstnance. Z tohoto pohledu je důležité, že se podařilo uzavřít dodatek ke kolektivní smlouvě vyššího stupně s platností do roku 2025, za což bych chtěl zástupcům zaměstnanců i zaměstnavatelů poděkovat.

***Časopis Energetika je nyní znovu vydáván ČSZE. Na co se mohou čtenáři v příštím roce těšit?***

I tady bychom chtěli přinést něco nového, ale současně zachovat odbornou úroveň tohoto časopisu. Uvažujeme o úpravě struktury časopisu a zavedení nových rubrik. Další novinkou by měla být také digitální podoba našeho časopisu v kombinaci s modernějšími komunikačními kanály Svazu. Doufám, že se nám to podaří.

Závěrem bych chtěl popřát všem našim členům, partnerům a čtenářům krásné Vánoce a úspěšný rok 2023!

*Za rozhovor poděkovala  
Kateřina Hamzová*